

Stichting Torenmuziek Moordrecht

NUMMER 3, MEI 2012

Voor u ligt het derde nummer van de Nieuwsbrief van Stichting Torenmuziek Moordrecht (STM). In tegenstelling tot de vorige twee nummers, wordt dit nummer u aangeboden door een Stichting Torenmuziek die de trotse eigenaar is van een geweldig mooi uitziend en geweldig mooi klinkend carillon van 38 klokjes en een stokkenklavier, geplaatst in een riante speelcabine op de op een na hoogste verdieping van de toren van de Dorpskerk in Moordrecht. U vindt enige foto's van het carillon en van de in gebruik name daarvan. Tevens leest u hieronder de details van het zomerprogramma 2012 van STM, en een verhaal over enige meer technische feiten van het vernieuwde en uitgebreide carillon. Tot slot geeft onze penningmeester u enig inzicht in (onze) financiële situatie.

WEETJES ROND HET CARILLON

- De beste lokatie om maximal van het geluid van het carillon te genieten is noordelijk van de linker zijkant van de kerk (ofwel links als u vanuit de deuropening de kerk inkijkt).
- Het carillon is een beetje een koukleum: als het vriest slaapt-ie met een kacheltje (anders kan de compressor bevriezen).

INHOUD

Moordrechts Beiaard-festival 2012	1
Een carillon ... een bijzonder instrument om meerdere redenen	2
Foto's van (de opening van) het Moordrechts	3
Financiële verantwoording	4

MOORDRECHT'S BEIAARDFESTIVAL 2012

De feestelijke opening van het hernieuwde carillon, op zaterdag 3 september 2011, werd vergezeld door 5 beiaardconcerten op de daaropvolgende werkdagen; tussen 19:00 en 19:30 uur werd de lucht boven Moordrecht gevuld met de sprankelende klanken van het carillon, bespeeld door een Nederlandse beiaardier. In het enthousiasme van het moment kregen deze concerten de naam **Moordrecht's Beiaardfestival 2011**.
Waar een Beiaardfestival 2011 bestaat, moet er een jaar later een beiaardfestival 2012 zijn. Onder dat motto organiseert de Stichting Torenmuziek Moordrecht de komende zomer het **Moordrecht's Beiaardfestival 2012**. Vijf Nederlandse beiaardiers en één Belgische beiaardier concerteren op 5 vrijdagavonden en op één zaterdagmiddag (zie schema hieronder). U wordt van harte uitgenodigd deze concerten bij te wonen.
Tijdens de concerten zullen stoeltjes beschikbaar zijn.

vrijdag	1/6	19:00-19:30	Boudewijn Zwart (Gouda/Amsterdam) - "Italiaanse muziek van zon, zee en liefde"
vrijdag	29/6	19:00-19:30	Bart Vervaat (Alkmaar) - "Oude muziek op de beiaard"
vrijdag	13/7	19:00-19:30	Lydia Zwart (Nijkerkerveen) - "Muzikale rondreis"
vrijdag	24/8	19:00-19:30	Midori Conneman (Waddinxveen) - "Maan en Sterren"
zaterdag	8/9	12:00-15:00	Jan Verheyen (Hasselt, België) - "Rock on the klok"
vrijdag	28/9	19:00-19:30	Gideon Bodden (Gouda) - "Van Mozart tot Ravel"

Een carillon … een bijzonder instrument om meerdere redenen

Een carillon (of beiaard) is een bijzonder instrument om meerdere redenen.

Hooggelegen

Een carillon verspreid zijn klanken meestal vanuit een hooggelegen punt over een dorp of stad. Dit heeft te maken met het bereik van het geluid en met het beperken van geluidoverlast voor de direct omwonenden. Om die reden staat een carillon in de meeste gevallen ergens hoog in een toren opgesteld (een locatie die niet vaak voor het grote publiek toegankelijk *is waardoor weinig mensen ooit een carillon hebben gezien).*

Het carillon in Moordrecht vormt hierop geen uitzondering. Het is opgesteld op de verdieping net onder de trans (de galerij vanwaar de bezoeker een mooi uitzicht heeft over Moordrecht) van de toren van de Dorpskerk. Op dit niveau hingen 18 klokken vanaf de bouw van het carillon in 1962 en hangen 38 klokken sinds september 2011. De speeltafel staat ook op dit niveau opgesteld.

Reikwijdte

Alhoewel niet zo zichtbaar, zal het merendeel van het Nederlandse publiek wel bekend zijn met het geluid van een carillon. Er zijn in Nederland zo'n 180 carillons die hun bijzondere klanken veelal enige malen per week uitstrooien over een afstand van ca. 500 meter (afhankelijk van factoren als windrichting en –snelheid, precieze locatie van de klokken in de toren, klokgewicht, bebouwing en sterkte van aanslag).

Het lijkt niet waarschijnlijk dat het carillon in Moordrecht bovengenoemde gebiedsgrootte daadwerkelijk zal bestrijken. Bij de renovatie zijn vooral kleine klokken toegevoegd. Maar dat ging wel wat ten koste van de reikwijdte van het geluid. Het geluid van kleine lichte klokken draagt nu eenmaal minder ver dan dat van grote zware. Tevens zorgt de behuizing van de speeltafel voor een zekere afscherming van het geluid in vooral noordelijke richting.

Prijs

Ook de prijs maakt een carillon tot een bijzonder instrument. Hoe groter/zwaarder de klokken hoe hoger de prijs. De vervangingswaarde van het vernieuwde maar nog steeds relatief kleine carillon van Moordrecht passeert ruimschoots de €100.000. Voor de wat lagere klanken wordt dit bedrag al snel een veelvoud hiervan. Als voorbeeld: recent was er het nieuws over vervanging van 4 oude luidklokken door 9 nieuwe (8 van plm. 1000 kg, 1 van meer dan 6000 kg) in de Notre Dame in Parijs. Het geheel had een prijskaartje van €2.000.000 (bron: Reformatorisch Dagblad 20 februari 2012).

Wijze van bespelen

Nog een bijzonder aspect van het carillon is de wijze van spelen. Hieronder wordt verstaan het door de beiaardier (ook wel carilloneur genoemd) in beweging brengen van de klepels van de klokken op een zodanige wijze/in een zodanige volgorde dat de beiaardier een melodie kan produceren.

De klepels van de klokken kunnen op diverse wijzen worden aangedreven:

electro-mechanisch: de klepels slaat tegen de klokken door middel van electro-magneten. Dit was het geval bij het Moordrechtse carillon tot zomer 2011. De electro-magneten werden digitaal aangestuurd vanaf een gewoon keyboard of vanaf de carillonautomaat, dwz. de klepels sloegen niet of sloegen maximaal hard, een aanslaggevoelige klepelslag was niet mogelijk. Dit resulteerde in veel klachten over geluidshinder door het carillon.

handmatig: de klepels worden aangedreven vanaf het stokkenklavier. Dit stokkenklavier ziet er enigszins uit als een toetsenbord van een piano of keyboard waarbij iedere toets vervangen is door een stok. Iedere stok staat, via een dunne kabel in verbinding met de klepel van een klok. Als de beiaardier op een stok slaat brengt hij daarmee een klepel in beweging. Slaat hij hard, dan slaat de klepel hard tegen de klok, slaat hij zacht dan slaat de klepel zacht tegen de klok. Daarmee kan de beiaardier zijn spel dus mooi nuanceren. Zo is het ook sinds 2011 in Moordrecht.

pneumo-mechanisch: door luchtdruk aangedreven zuigertjes brengen de stokken van het stokkenklavier in beweging waardoor weer via de dunne kabel de klepel tegen de klok slaat. Dit is de situatie van het Moordrechtse carillon sinds september 2011 wanneer de carillonautomaat een melodietje speelt om het half of hele uur.

De klepel slaat de klok middels de aandrijfkabel.

Fotos van (de opening van) het Moordrechts carillon

Achterzijde stokkenklavier - verbindingsdraden tussen manualen en klokken

Ingang carilloncabine

Bespeling op de manualen van het stokkenklavier

Een van de optredens van het British Saxophone Choir

Lydia Zwart bespeelt het carillon tijdens het Moordrechts beiaardfestival 2011

Boudewijn Zwart, beiaardier Gouda, bespeelt zijn rijdende carillon

Klokken van het carillon tijdens de bouw

Wethouder Hazelebach opent het carillon

Financiële verantwoording

De stichting Torenmuziek Moordrecht had in 2010 voor het realiseren van de renovatie en uitbreiding van het carillon een begroting opgesteld van totaal €77.000. Bij de oprichting van de Stichting verschafte de Gemeente Moordrecht een startkapitaal €16.250 tbv. de renovatie en uitbreiding van het carillon. Dit bedrag werd toegekend als de Stichting bereid was om ook het eigendom van het carillon over te nemen (voor € 1). In de afgelopen jaren ontving de Stichting van de gemeente Zuidplas voor onderhoud en evenementen nog twee subsidiebedragen van €1200.

Hoe heeft de Stichting nu het gat in de begroting overbrugd? Er zijn verschillende fondsen aangeschreven met het verzoek om een bijdrage te leveren. Een eerste toezegging ter grootte van €22.000 kwam van het Prins Bernhard Cultuurfonds. Nadat ook de Rabobank Gouwestreek een fors bedrag had toegezegd van €12.000) konden, met deskundige hulp van Boudewijn Zwart, plannen worden ontwikkeld en offertes worden opgevraagd.

Een belangrijke impuls aan de fondsenwerving werd gegeven op de braderie in september 2010. Niet alleen leverde het rad van avontuur een mooie opbrengst van € 1500 op, maar ook werden door de bekende raddraaier Adrie van Meeteren verschillende dorpelingen aangespoord om een klokje te sponsoren. “Zodat voor ééuwig je naam aan het carillon zal worden verbonden”. Ook later zijn verschillende ondernemers uit Moordrecht en omgeving gevraagd een steentje bij te dragen. Tegen een minimale inleg van €500 werden de namen van de sponsoren in een klok gegraveerd. Tegen een inleg van €150 werd een naamplaatje op een pedaal gemaakt. In totaal hebben de sponsoren €12.850 bijeen gebracht.

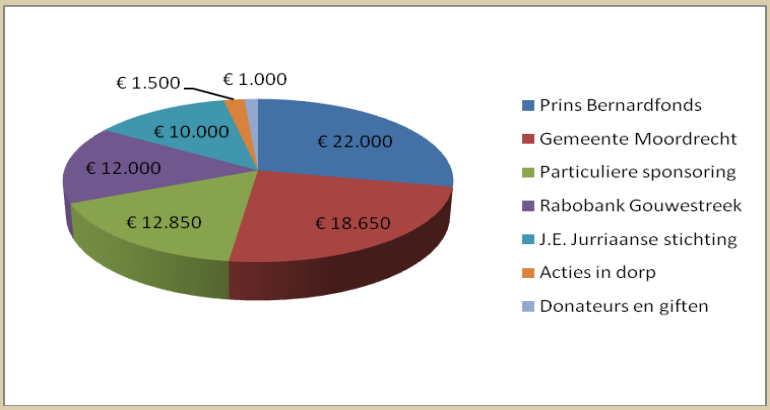
Na deze impuls kon de stichting eind 2010 opdracht verlenen aan Care Technics uit Toldijk tot uitbreiding en renovatie van het carillon.

Vervolgens werd in de loop van 2011 de J.E. Jurriaanse Stichting bereid gevonden om €10.000 te schenken. Deze stichting is een provinciaal werkend onderdeel van de Rotterdamse Stichting ter Bevordering van Volkskracht.

Het alsnog resterende gat in de begroting is letterlijk door vrijwilligers dicht gelopen. Ries Noorlander en zijn zonen hebben de kosten voor hijswerk en timmerwerk uitgespaard door alle (door de firma Vink en Steenbergen gratis beschikbaar gestelde) materialen voor de speelcabine met de hand naar boven te sjouwen en het geheel samen te stellen en te monteren. Het is een prachtige ruimte geworden! De totale tot nu toe door de stichting gemaakte kosten voor de renovatie van het carillon konden hierdoor beperkt blijven tot € 71.000.

Naast bovenstaande giften mogen natuurlijk de verschillende donaties van belangstellenden en vrienden van het carillon niet onvermeld blijven. In totaal € 1000. Dit zal ook in de toekomst een belangrijke bron van inkomsten blijven. De stichting heeft zich ten doel gesteld om de beiaardcultuur in Moordrecht te bevorderen. Voor het verzorgen van concerten en de daarbij behorende publiciteit is de komende jaren een vaste inkomstenstroom nodig. Hiervoor willen we graag een netwerk van donateurs opbouwen. Door een jaarlijkse bijdrage van €10 als particuliere donateur en €100 als zakelijke donateur bent u verzekerd van de actuele informatie en de uitnodigingen voor de concerten. Als u ons wilt steunen, zouden we graag zien dat u daarvoor een machtiging tekende. Deze is op de website beschikbaar en kunt u tijdens concerten afgeven of inleveren bij Maarten Siebel, Weidezoom 82 of Bert van Straten, Oost Ringdijk 3c.

Schematisch overzicht van de verschillende bronnen van inkomsten.

Weidezoom 82, 2841 SP MOORDRECHT
015-2151784
info@torenmuziekmoordrecht.nl
Rabobank 155.099.450
KvK 24475283